

Z PÓŁNOCY I POŁUDNIA DO PRZESŁICZNEJ ZIEMI

SOBOTA (PO POŁUDNIU) — 14 marca

STUDIUM BIEŻĄCEGO TYGODNIA: Dn 11,1-45; 8,3-8.20-22; Iz 46,9-10; Dn 8,9.23; Mt 27,33-50.

TEKST PAMIĘCIOWY: „Nawet niektórzy spośród roztropanych upadną, aby wśród nich nastąpiło wypławienie, oczyszczenie i wybielenie aż do czasu ostatecznego, gdyż to jeszcze potrwa pewien czas” (Dn 11,35).

Gdy zaczynamy studiowanie tego trudnego rozdziału, musimy zwrócić uwagę na kilka faktów. Po pierwsze 11. rozdział *Księgi Daniela* jest ogólną paralełą poprzednich proroczych ciągów zdarzeń przedstawionych w *Księdze Daniela*. Podobnie jak to było w 2., 7., 8. i 9. rozdziale *Księgi Daniela*, prorocze przesłanie sięga od czasów proroka do końca świata. Po drugie w prorocztwie tym przedstawione są kolejne światowe potęgi uciskające lud Boży. Po trzecie każdy ciąg proroczy ma szczęśliwe zakończenie. W 2. rozdziale *Księgi Daniela* kamień rozbija posąg, w 7. rozdziale *Księgi Daniela* Syn Człowieczy otrzymuje panowanie, a w 8. i 9. rozdziale *Księgi Daniela* niebiańska świątynia zostaje oczyszczona dzięki dziełu Mesjasza.

11. rozdział *Księgi Daniela* podąża za tymi trzema punktami. Po pierwsze rozpoczyna się od królów perskich i omawia ich losy, a potem sięga aż do czasu ostatecznego, gdy król północy atakuje świętą górę Bożą. Po drugie rozdział ten opisuje kolejne bitwy między królem północy a królem południa oraz to, jak wpływają one na lud Boży. Po trzecie rozdział kończy się szczęśliwie, gdy król północy dojdzie do swojego kresu przed „prześliczną świętą górą” (Dn 11,45). To szczęśliwe zakończenie oznacza kres zła i ustanowienie wiecznego Królestwa Bożego.

Przeczytaj Dn 11,1-4. Jak to, co czytamy w tych wersetach, przypomina poprzednie proroctwa *Księgi Daniela*?

Gabriel powiedział Danielowi, że trzej królowie powstaną w Persji. Po nich przyjdzie czwarty król, który będzie najbogatszy ze wszystkich i sprowokuje do walki Greków. Po Cyrusie panowali w Persji trzej kolejni królowie: Kambyzes (530-522), Smerdis Samozwaniec (522) i Dariusz (522-486). Czwartym był Kserkses nazwany w *Księdze Estery* Achaszwerosem. Zgromadził on wielkie bogactwo (zob. Est 1,1-7) i poprowadził liczne wojsko na Grecję, jak zapowiada proroctwo. Jednak mimo swojej potęgi został odparty przez mniejsze siły walecznych Greków.

Nietrudno rozpoznać Aleksandra Wielkiego jako potężnego króla, który powstaje w Dn 11,3 i staje się absolutnym władcą starożytnego świata. W wieku trzydziestu dwóch lat zmarł on jednak, nie pozostawiając dziedzica. Tak więc królestwo zostało podzielone między czterech jego generałów: Seleukos zapanował nad Syrią i Mezopotamią, Ptolemeusz — Egiptem, Lizymach — Tracją i częścią Azji Mniejszej, a Kassander — Macedonią i Grecją.

Porównaj Dn 11,2-4 z Dn 8,3-8.20-22. Jak te wersety pomagają zidentyfikować Aleksandra Wielkiego?

Czego możemy się nauczyć ze zbioru różnych imion, dat, miejsc i historycznych wydarzeń? Po pierwsze możemy się nauczyć tego, że proroctwo wypełnia się zgodnie z tym, jak zostało przepowiedziane przez Bożego posłańca. Słowo Boże nigdy nie zawodzi. Po drugie Bóg jest Panem Dziejów. Z naszego punktu widzenia możemy odnieść wrażenie, że następstwo politycznych potęg, władców i królestw jest napędzane jedynie ambicją imperatorów, dyktatorów i polityków wszelkiej maści. Jednak *Biblia* objawia, że to Bóg ostatecznie panuje i porusza koła historii zgodnie ze swoimi boskimi zamierzeniami, co ostatecznie doprowadzi do wykorzenia zła i ustanowienia wiecznego Królestwa Bożego.

Przeczytaj Dn 11,5-14. O czym mówią te wersety?

Po śmierci Aleksandra Wielkiego ogromne imperium greckie zostało podzielone między czterech jego generałów. Dwaj z nich — Seleukos w Syrii (północ) i Ptolemeusz w Egipcie (południe) — ustanowili dynastie, które miały walczyć między sobą o panowanie nad tymi krajami.

Większość biblistów rozumie wojny między królem północy a królem południa przepowiedziane w Dn 11,5-14 jako odnoszące się do licznych walk z udziałem tych dwóch dynastii. Zgodnie z proroctwem podjęto próbę zjednoczenia tych dwóch dynastii przy pomocy małżeństwa, ale ten alians okazał się krótkotrwały (zob. Dn 11,6). Źródła historyczne informują nas, że Antioch II Theos (261-246), wnuk Seleukosa I, poślubił Berenikę, córkę Ptolemeusza II Filadelfosa, króla Egiptu. Jednak to porozumienie nie było trwałe, a konflikt bezpośrednio dotyczący także ludu Bożego wkrótce rozgorzał na nowo. Tak więc 11. rozdział *Księgi Daniela* dotyczy pewnych ważnych wydarzeń związanych z życiem ludu Bożego w wiekach, które nadeszły już po śmierci proroka Daniela.

Znowu możemy zadać sobie pytanie, dlaczego Pan z wyprzedzeniem objawił wszystkie te szczegóły wojen z udziałem królestw walczących o prymat w tej części świata. Powód jest prosty — wojny te wywierały wpływ na los ludu Bożego przed narodzeniem Jezusa. Tak więc Pan oznajmił z góry liczne wyzwania, jakie stawać będą przed Jego ludem w nadchodzących wiekach. Ponadto Bóg jest Panem Dziejów, a gdy porównujemy proroczy zapis z wydarzeniami historycznymi, możemy się przekonać, że prorocze słowo wypełniło się co do joty. Bóg, który przepowiedział zmagania tych hellenistycznych królestw walczących przeciwko sobie, jest Bogiem Znającym Przyszłość. Jest On godny naszego zaufania i wiary. Jest on Wielkim Bogiem, a nie bożkiem wytworzonym przez ludzką wyobraźnię. On nie tylko kieruje biegiem historycznych wydarzeń, ale także naszym życiem — tym skuteczniej, im bardziej tego pragniemy.

Przeczytaj Iz 46,9-10. Jaka zasadnicza prawda biblijna jest zawarta w tych dwóch wersetach i jaką nadzieję możemy z nich czerpać? Pomyśl, jak prze-rażające byłyby te wersety, gdyby Bóg nie był miłującym i dobrym, ale mściwym i okrutnym.

Przeczytaj Dn 11,16-18. Choć wersety te nie są łatwe do zrozumienia, jakie obrazy i podobieństwa użyte w nich występują w innych fragmentach *Księgi Daniela*?

Przejęcie hellenistycznych królestw przez pogański Rzym wydaje się być wskazane w Dn 11,16: „Lecz ten, który wyprawi się przeciwko niemu, będzie robił, co będzie chciał; i nikt nie stawi oporu. I stanie w prześlicznej ziemi, i dokona zniszczenia”. Prześliczna ziemia to Jerozolima, stolica starożytnego Izraela, a nowa potęga przejmująca ten teren to pogański Rzym. To samo wydarzenie zostało także przedstawione jako pozioma ekspansja małego rogu, który sięgnął „ku prześlicznej ziemi” (Dn 8,9). Tak więc wydaje się jasne, że potęga obejmująca wówczas władzę nad światem to pogański Rzym.

Pewne dodatkowe wskazówki w tekście biblijnym wspierają taką interpretację. Na przykład „taki, który wyśle poborcę podatków” (Dn 11,20), to z pewnością rzymski cesarz August (63 p.n.e.-14 n.e.). To za jego panowania urodził się Jezus, a Maria i Józef byli zmuszeni udać się do Betlejem właśnie z powodu spisu ludności zarządzonego w celu ustanowienia rzymskiego systemu podatkowego. Według prorocтва ten władca miał być zastąpiony przez wyrzutka (zob. Dn 11,21). Jak wskazuje historia, po Augustie na tron rzymski wstąpił Tyberiusz (42 p.n.e.-37 n.e.), adoptowany syn Augusta. Tyberiusz zasłynął jako ekscentryk i człowiek odznaczający się nikczemnością.

A co jest ważniejsze — według tekstu biblijnego — to za rządów Tyberiusza „księżę przymierza będzie zmiądzony” (Dn 11,22). Oczywiście oznacza to ukrzyżowanie Chrystusa, nazwanego Pomazańcem-Księciem (zob. Dn 9,25; por. Mt 27,33-50), które nastąpiło właśnie za panowania tego rzymskiego cesarza. Nawiązanie do Jezusa jako Księcia Przymierza jest wyraźnym znacznikiem pomagającym nam śledzić bieg wydarzeń historycznych i dającym czytelnikom potężny dowód, iż Bóg zna przyszłość. Bóg nie pomylił się w swoich prorocत्वach, więc możemy Mu ufać w sposób niezachwiany, iż to, co zapowiedział, wypełni się do końca.

Wśród wydarzeń politycznych i historycznych Jezus z Nazaretu został objawiony jako Księżę Przymierza. Jak świadczy to o tym, że pomimo wszystkich przesilen i politycznych przewrotów Jezus pozostaje centralną postacią *Pisma Świętego*?

Przeczytaj Dn 11,29-39. Jaka potęga powstaje po pogańskim Rzymie?

Dn 11,29-39 odnosi się do nowego systemu władzy. Choć system ten jest po części kontynuacją pogańskiego Cesarstwa Rzymskiego i dziedziczy pewne jego cechy, to jednak pod pewnymi względami jest zupełnie odmienny. Tekst biblijny mówi, że „nie powiedzie mu się tak, jak za pierwszym razem” (Dn 11,29). Gdy przyglądamy się dalszym werseom, widzimy, że system ten działa jako potęga o charakterze religijnym. Przypuszcza atak głównie na Boga i Jego lud. Przyjrzyjmy się niektórym działaniom tego króla.

Po pierwsze będzie on żywił „gniew na święte przymierze” (Dn 11,30). Musi to oznaczać Boże przymierze zbawienia, któremu ów król będzie się sprzeciwiał.

Po drugie wojska owego króla „zbezczeszczą świątynię” i „zniosą stałą codzienną ofiarę” (Dn 11,31). W 8. rozdziale *Księgi Daniela* zauważyliśmy, że mały róg usiłuje obalić podstawy Bożej świątyni i usunąć codzienne ofiary (zob. Dn 8,11). Należy to rozumieć jako duchowy atak na służbę Chrystusa w niebiańskiej świątyni.

Po trzecie w wyniku ataku na świątynię potęga ta ustanowi w świątyni Bożej „obrzydliwość spustoszenia” (Dn 11,31). Paralelne wyrażenie — „przestępstwo spustoszenia” (zob. Dn 8,13) — wskazuje działania dotyczące odstępstwa i buntu małego rogu.

Po czwarte potęga ta prześladowuje lud Boży: „Niektórzy spośród roztropnych upadną, aby wśród nich nastąpiło wypławienie, oczyszczenie i wybielenie aż do czasu ostatecznego” (Dn 11,35). To przypomina działania małego rogu, który strąca na ziemię niektórych z wojska niebieskiego i niektóre z gwiazd oraz depcze ich (zob. Dn 8,10; por. Dn 7,25).

Po piąte ów król „będzie się wynosił i wywyższał ponad wszelkie bóstwo; i przeciwko Bogu bogów dziwne rzeczy będzie wygadywał” (Dn 11,36). Nic dziwnego, że mały róg także wypowiada „zuchwałę słowa” (Dn 7,8) i to nawet przeciwko Bogu (zob. Dn 7,25).

Możemy wymienić jeszcze inne podobieństwa, ale zważywszy na to, czego dowiedzieliśmy się w 7. i 8. rozdziale *Księgi Daniela*, oraz na to, czym jest owa potęga, dlaczego mimo presji poprawności politycznej ważne jest, byśmy zdecydowanie trzymali się tej identyfikacji?

Przeczytaj Dn 11,40-45. O jakich wydarzeniach mówią te wersety?

Następujące wyrażenia pomagają nam zrozumieć ten fragment księgi:

Czasy ostateczne. Wyrażenie to występuje tylko w *Księdze Daniela* (zob. Dn 8,17; 11,35,40; 12,4,9). Studium proroctw *Księgi Daniela* wskazuje, że czas ostateczny zaczyna się od upadku papieństwa w 1798 roku i trwa aż do zmartwychwstania sprawiedliwych (zob. Dn 12,2).

Król północy. To określenie najpierw ma odniesienie geograficzne i oznacza dynastię Seleucydów, ale potem odnosi się do pogańskiego i ostatecznie papieskiego Rzymu. Tak więc ostatecznie nie oznacza położenia geograficznego, ale duchowych wrogów ludu Bożego. Ponadto powinniśmy zauważyć, że król północy symbolizuje potęgę roszcządzającą sobie prawo do posiadania autorytetu Boga, który z kolei w *Biblii* kojarzony jest symbolicznie z północą (zob. Iz 14,13).

Król południa. To określenie pierwotnie oznaczało dynastię Ptolemaidów w Egipcie położonym na południe od Ziemi Świętej. Jednak w miarę rozwoju proroctwa określenie to nabiera teologicznego znaczenia i jest kojarzone przez niektórych biblistów z ideologią ateistyczną. Komentując nawiązanie do Egiptu w Ap 11,8, Ellen G. White wskazuje: „Na tym polega ateizm”¹.

Prześliczna święta góra. W czasach starotestamentowych wyrażenie to odnosiło się do Syjonu, stolicy i centrum Izraela w Ziemi Obiecanej. W czasach nowotestamentowych lud Boży nie jest już identyfikowany według kryterium narodowościowego i geograficznego, a zatem owa prześliczna święta góra musi być symbolicznym oznaczeniem ludu Bożego rozproszonego po całym świecie.

Zatem możemy zinterpretować analizowane wydarzenia w następujący sposób: 1. Król południa atakuje króla północy — rewolucja francuska usiłuje wykorzystać religię i pokonuje papieństwo, ale sama upada. 2. Król północy atakuje i pokonuje króla południa — siły religijne na czele z papieństwem i jego sprzymierzeńcami w końcu pokonują siły ateistyczne i tworzą koalicję z pokonanym wrogiem. 3. Edom, Moab i główna część Amonitów uchodzą z jego rąk — wielu z tych, którzy dotąd nie należeli do ludu Bożego, przyłączają się do niego w ostatniej godzinie dziejów świata. 4. Król północy przygotowuje się do ataku na świętą górę, ale dochodzi do swojego kresu — siły zła zostają ostatecznie unicestwione i wieczne Boże królestwo zostaje w końcu ustanowione.

Jak możemy czerpać pocieszenie ze świadomości, że w końcu Bóg i Jego lud zwyciężą?

¹ Ellen G. White, *Wielki bój*, Warszawa 2019, s. 168.

DO DALSZEGO STUDIUM

Jest rzeczą ciekawą, że przynajmniej w odniesieniu do Dn 11,29-39 Marcin Luter identyfikował „obrzydliwość spustoszenia” w Dn 11,31 jako papieżstwo z jego doktrynami i praktykami. Tak więc powiązania występujące pomiędzy 11. oraz 7. i 8. rozdziałem *Księgi Daniela* wzmacniają stanowisko Lutera i wielu innych protestanckich interpretatorów, że instytucja papieżstwa i jej nauki stanowią wypełnienie tych prorocत्व. W związku z tym Ellen G. White napisała: „Żaden Kościół w obrębie rzymskiej jurysdykcji nie cieszył się zbyt długo wolnością sumienia. Gdy tylko papieżstwo otrzymało władzę, wyciągało ręce, by zmiażdżyć każdego, kto odmówił uznania jego władzy, a Kościoły, jeden po drugim, poddawały się jego panowaniu”¹.

PYTANIA DO DYSKUSJI

1. Jak możemy być wrażliwi na uczucia innych osób, a jednocześnie zachować bezkompromisową postawę wobec tego, co *Biblia* uczy o roli Rzymu w dziejach świata i w wydarzeniach czasów końca?

2. W Dn 11,33 czytamy: „A roztropni wśród ludu doprowadzą wielu do właściwego poznania; lecz przez pewien czas padać będą od miecza i ognia, od uprowadzenia i rabunku”. Co ten werset mówi o niektórych wiernych Bogu ludziach? Co mówi o ich działaniach, zanim męczeństwo stanie się ich udziałem? Jakie przesłanie dla nas jest zawarte w tych słowach?

3. W Dn 11,36 czytamy: „A król zrobi, jak będzie chciał; będzie się wynosił i wywyższał ponad wszelkie bóstwo; i przeciwko Bogu bogów dziwne rzeczy będzie wygadywał, i będzie miał powodzenie, aż dopełni się miara gniewu, bo to, co jest postanowione, wypełni się”. Kogo lub co ci to przypomina? (Zob. Iz 14,12-17; 2 Tes 2,1-4).

4. W Dn 11,27.29.35 występuje hebrajskie słowo *lammoed* przetłumaczone jako *wyznaczony czas* lub *pewien czas*. Jak świadczy to o Bożym panowaniu nad historią świata?

¹ Ellen G. White, *Wielki bój*, Warszawa 2019, s. 42.